

Wymagania na oceny do historii dla szkoły podstawowej „Wczoraj i dziś” kl. 4

Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej ogłoszonej rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej.

Wymagania na poszczególne oceny				
dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Rozdział I. Z historią na Ty				
Temat: Pierwsza lekcja historii				
- z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: historia, przeszłość - odróżnia przeszłość od współczesności - potrafi krótko scharakteryzować, czym są baśnie i legendy	- poprawnie posługuje się pojęciami: historia, baśń, legenda - podaje przykłady postaci legendarnych i historycznych • przedstawia, czym zajmują się historycy	- wyjaśnia, czym jest historia i dlaczego ją poznajemy - potrafi wskazać elementy prawdziwe i fikcyjne w opowieściach	• wyjaśnia znaczenie uczenia się historii dla współczesnego życia • samodzielnie odróżnia historię od fikcji literackiej • podaje przykłady legend i baśni oraz wskazuje ich cechy	- samodzielnie i trafnie analizuje różnice między historią, legendą a fikcją literacką • porównuje różne formy przekazywania wiedzy o przeszłości (historia, opowieści, legendy)
Temat: Historia – nauka o przeszłości				
- z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: archeologia, źródła historyczne - rozumie, że źródła nie zawsze mówią prawdę	• rozróżnia pracę historyków i archeologów • wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki - dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych	- rozumie różnicę między historią a archeologią - wskazuje różne przykłady materialnych źródeł pisanych i niepisanych - z pomocą nauczyciela ocenia, czy źródło jest wiarygodne	- omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów - dzieli źródła pisane i niepisane na podkategorie • wyjaśnia, jak sprawdza się wiarygodność źródeł	- samodzielnie ocenia wiarygodność źródeł, uwzględniając autora oraz cel i kontekst historyczny jego powstania
Temat: Historia mojej rodziny				

- z pomocą nauczyciela poprawnie posługuje się pojęciami: pamiątki rodzinne, krewni, pokolenie • podaje przykłady pamiątek rodzinnych	- poprawnie posługuje się pojęciami: drzewo genealogiczne, tradycja rodzinna • z pomocą nauczyciela przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny lub wybranej postaci (historycznej lub literackiej) - podaje przykłady tradycji rodzinnych	- poprawnie posługuje się pojęciem: genealogia • wyjaśnia znaczenie pamiątek rodzinnych dla zachowania historii rodziny • poprawnie odczytuje proste drzewo genealogiczne	- wyjaśnia znaczenie pamiątek rodzinnych i ich rolę w przekazywaniu historii • omawia, jak tradycje rodzinne budują więzi między pokoleniami • samodzielnie tworzy proste drzewo genealogiczne • potrafi opisać historię swojej rodziny na podstawie drzewa genealogicznego	• samodzielnie porządkuje zebrane informacje o historii własnej (lub wybranej) rodziny w uporządkowaną opowieść • wyjaśnia rolę tradycji rodzinnych w budowaniu tożsamości i więzi międzypokole - niowych
Temat: Czas w historii				
• z pomocą nauczyciela używa pojęć: oś czasu, tysiąclecie, stulecie, wiek - z pomocą nauczyciela tworzy prostą oś czasu	• poprawnie posługuje się pojęciami: chronologia, okres p.n.e. i n.e., epoka historyczna • zamienia cyfry arabskie na rzymskie • porządkuje epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie	• poprawnie odczytuje informacje z osi czasu • rozróżnia epoki historyczne • biegle odczytuje i zapisuje daty z wykorzystaniem cyfr rzymskich i arabskich	• poprawnie posługuje się osią czasu i umieszcza na niej wydarzenia - wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery - zna ramy czasowe epok historycznych i rozumie ich uznaniowość	• charakteryzuje główne epoki historyczne
Temat: Obliczanie czasu w historii				

- z pomocą nauczyciela określa, w którym wieku rozegrało się dane wydarzenie - oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery	- poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e. - oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach obu er	- określa początek i koniec wieku - poprawnie umiejscawia wydarzenia z obu er na osi czasu	- oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er	- przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych
Temat: Lekcja powtórzeniowa.				
Temat Sprawdzian wiadomości.				
Rozdział II: Mała i duża ojczyzna				
Temat: Mieszkamy w Polsce				
• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: państwo, naród, ojczyzna, patriotyzm, symbole narodowe • rozpoznaje polskie symbole narodowe • wskazuje na mapie Europy Polskę	• poprawnie posługuje się pojęciami: wspólnota, Polonia • przedstawia polskie symbole narodowe • identyfikuje symbole Unii Europejskiej: flagę i hymn	• wyjaśnia, czym jest wspólnota państwowa i narodowa • przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych	• wyjaśnia znaczenie świąt państwowych dla budowania wspólnoty i podaje przykłady świąt • wyjaśnia znaczenie symboli narodowych dla wspólnoty narodowej i państwowej • wyjaśnia znaczenie symboli UE dla mieszkańców Polski	• analizuje znaczenie narodu w historii i współczesności - rozumie znaczenie symboli Unii Europejskiej w kontekście integracji europejskiej
Temat: Moja mała ojczyzna				
• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: region, mała ojczyzna, duża ojczyzna - podaje nazwę regionu, w którym mieszka, i wskazuje go na mapie Polski	• rozumie, że różne regiony Polski mają inne tradycje i zwyczaje • podaje proste przykłady tradycji lokalnych	• analizując mapę, wymienia główne regiony Polski oraz wskazuje ich położenie • rozumie różnicę między małą i dużą ojczyzną • wskazuje różnice kulturowe i historyczne między regionami	• wyjaśnia znaczenie obrzędów, tradycji i zwyczajów regionalnych dla budowania wspólnoty i wskazuje ich odmiennosć w różnych częściach Polski • omawia regiony Polski	- porównuje tradycje i kulturę różnych regionów Polski - omawia rolę gwary i dziedzictwa regionalnego

Temat: Historia mojej okolicy

• rozumie, czym są zabytki i dlaczego są ważne - z pomocą nauczyciela wskazuje zabytki w swoim miejscu zamieszkania	• z pomocą nauczyciela rozpoznaje ślady przeszłości w swojej miejscowości • podaje przykłady działań, które pomagają poznawać historię lokalną • dostrzega ograniczenia legend jako źródeł historycznych	• wymienia postacie szczególnie zasłużone dla małej ojczyzny i identyfikuje formy ich upamiętnienia - rozumie znaczenie i konieczność ochrony zabytków historycznych w swoim regionie • wyjaśnia, czego można dowiedzieć się z legend	• samodzielnie rozpoznaje ślady przeszłości w swojej miejscowości i podejmuje próby ich odczytania • przedstawia legendy związane ze swoją okolicą i wskazuje w nich elementy poświadczone historycznie i fikcyjne	• samodzielnie odczytuje ślady przeszłości w swojej miejscowości • w oparciu o zebrane informacje przedstawia historię swojej okolicy
--	--	--	--	---

Temat: Jak korzystać z mapy historycznej?

• rozumie pojęcia: mapa, plan, legenda, skala • wymienia elementy mapy historycznej	- wyjaśnia, czym różni się mapa historyczna od planu historycznego - odczytuje podstawowe informacje z mapy i planu historycznego - poprawnie korzysta z legendy	• samodzielnie odczytuje informacje z mapy i planu historycznego - rozumie, czym jest skala i do czego służy - wyjaśnia znaczenie legendy mapy i poprawnie interpretuje jej symbole	• wyjaśnia, jak historycy wykorzystują mapy do badania przeszłości • wyciąga proste wnioski na podstawie mapy	- łączy informacje z mapy z innymi źródłami wiedzy - wyciąga trafne i złożone wnioski na podstawie mapy - podejmuje próbę stworzenia własnej mapy historycznej związanej z wybranym wydarzeniem lub procesem z historii małej ojczyzny
---	--	--	---	--

Temat: Lekcja powtórzeniowa.

Temat: Sprawdzian wiadomości.

Rozdział III: Z najdawniejszych dziejów

Temat: Jak żyli pierwsi ludzie?

- z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: koczowniczy i osiadły tryb życia, człowiek rozumny - opisuje różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym	- poprawnie posługuje się pojęciami: rewolucja neolityczna, Żyzny Półksiężyc - opisuje początki rolnictwa i udomowienie zwierząt - wymienia korzyści, które dały człowiekowi umiejętności uprawy ziemi i hodowli zwierząt	• wyjaśnia różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia • wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna - opisuje cechy i umiejętności przodków człowieka rozumnego	- wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia - wyjaśnia długofalowe skutki rewolucji neolitycznej • wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne kontynenty	• analizuje znaczenie rewolucji neolitycznej dla rozwoju cywilizacji - wyciąga wnioski dotyczące zmian w sposobie życia człowieka
--	---	---	---	--

Temat: Pierwsze cywilizacje

• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: Mezopotamia, cywilizacja, kanały nawadniające • wskazuje na mapie obszar Mezopotamii • wyjaśnia zasadę oko za oko, ząb za ząb	• poprawnie posługuje się pojęciem: miasto-państwo • wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii i Babilonii • opisuje początki pierwszych miast i państw	• wyjaśnia rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji • wyjaśnia, do czego służyło pismo w dawnych czasach • wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym • charakteryzuje osiągnięcia pierwszych cywilizacji	• porównuje osiągnięcia pierwszych cywilizacji • ocenia kary zawarte w Kodeksie Hammurabiego • uzasadnia znaczenie osiągnięć pierwszych cywilizacji dla późniejszych epok	• wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii
---	--	---	---	---

Temat: W starożytnym Egipcie

• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: faraon, społeczeństwo (grupa społeczna) • wskazuje na mapie Egipt oraz Nil	• wyjaśnia znaczenie Nilu dla rolnictwa, życia i rozwoju państwa • wymienia grupy społeczne w Egipcie	• charakteryzuje strukturę społeczną Egiptu • wyjaśnia zależność między warunkami przyrodniczymi a życiem ludzi w Egipcie	• porównuje prawa i obowiązki różnych grup społecznych • wskazuje wady i zalety silnej pozycji faraona w Egipcie	• wskazuje podobieństwa i różnice między Egiptem a innymi cywilizacjami starożytnymi
---	--	--	---	--

• opisuje warunki życia w starożytnym Egipcie		• poprawnie opisuje własnymi słowami podstawowe role w społeczeństwie egipskim		
Temat: Osiągnięcia starożytnych Egipcjan				
• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: piramida, hieroglify • rozpoznaje podstawowe osiągnięcia starożytnego Egiptu (budowle, pismo, mumie) • opisuje wygląd piramid	• poprawnie posługuje się pojęciami: politeizm, mumifikacja, życie pozagrobowe • wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej • wyjaśnia, na czym polegała mumifikacja i jaki był cel tego procesu	• opisuje rozwój nauki egipskiej i jej znaczenie w życiu codziennym • podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan • opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy	• wyjaśnia, jak politeizm wpływał na życie Egipcjan • wyjaśnia powiązania między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny	• wymienia i charakteryzuje najbardziej znane dzieła sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutanchamona, popiersie Nefertiti, piramidy w Gizie)
Temat: Od hieroglifów do alfabetu				
• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: pismo obrazkowe, hieroglify, pismo klinowe, pismo alfabetyczne	• rozpoznaje różne rodzaje pisma • wymienia najważniejsze korzyści związane z wynalezieniem pisma	• charakteryzuje znaczenie pisma dla rozwoju cywilizacji • wyjaśnia proces ewolucji pisma (od piktogramów do alfabetu) • wyjaśnia rolę Fenicjan w stworzeniu alfabetu	• wskazuje związki między rozwojem pisma a rozwojem państw i społeczeństw • porównuje różne rodzaje pisma i wskazuje ich zalety oraz ograniczenia • porównuje znaczenie pisma w czasach starożytnych i współcześnie	• sytuuje w przestrzeni obszary związane z rozwojem pisma (Mezopotamia, Egipt, Fenicja) • ocenia znaczenie wynalezienia alfabetu dla rozwoju komunikacji i kultury
Temat: Lekcja powtórzeniowa.				
Temat: Sprawdzian wiadomości.				

Rozdział IV: W starożytnej Grecji

Temat: Świat starożytnych Greków

• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: Hellada, Hellenowie, mit, heros • z pomocą nauczyciela opisuje warunki naturalne starożytnej Grecji • wymienia najważniejszych bogów greckich	• poprawnie posługuje się pojęciami: polis, mitologia • wskazuje na mapie Grecję i jej wyspy oraz otaczające morza • przedstawia wierzenia starożytnych Greków • wymienia czynniki łączące starożytnych Greków	• wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis) • charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali	• porównuje warunki geograficzne Mezopotamii i Grecji i dostrzega ich wpływ na rozwój tych regionów • opisuje znaczenie wierzeń i mitów w życiu Greków • wyjaśnia, jak mity greckie wpływały i wpływają na sztukę i literaturę	• wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazeologizmy mitologiczne): pięta Achillesa itp. • wyjaśnia, jak mity greckie kształtowały sposób myślenia i wartości Greków
---	--	--	--	---

Temat: W starożytnych Atenach

• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: demokracja, obywatele, agora • wymienia różne zajęcia mieszkańców Aten	• poprawnie posługuje się pojęciami: Akropol, Partenon • wskazuje na mapie Ateny • wymienia cechy ustroju Aten	• wyjaśnia, kim był Perykles • opisuje, kto posiadał prawa polityczne w Atenach • wyjaśnia, czym była demokracja ateńska (udział obywateli w podejmowaniu decyzji) • opisuje rolę Peryklesa jako przywódcy Aten • porównuje położenie obywateli, kobiet i niewolników w Atenach	• dostrzega podobieństwa i różnice między ustrojem Aten i Egiptu • podejmuje próby oceny ustroju Aten – wskazuje jego wady i zalety	• porównuje demokrację ateńską ze współczesnymi systemami demokratycznymi
--	--	---	---	---

Temat: Osiągnięcia starożytnych Greków

• wymienia różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji	• podaje przykłady greckich dokonań w zakresie architektury i sztuki	• przedstawia dokonania nauki greckiej	• omawia dokonania najważniejszych filozofów, wskazując	• podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych
--	--	--	---	--

• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciem filozofia	• wyjaśnia, czym zajmowali się filozofowie	• łączy czołowych greckich twórców i uczonych (Fidiasza, Sofoklesa, Pitagorasa, Hipokratesa, Sokratesa, Platona, Arystotelesa) z właściwymi polami aktywności • wskazuje na mapie współczesnego świata zasięg cywilizacji greckiej	podstawowe różnice między ich poglądami • wskazuje cechy charakterystyczne sztuki greckiej • wyjaśnia, jak filozofia wpłynęła na sposób myślenia Greków o świecie i człowieku	Greków na współczesną kulturę i naukę
---	--	---	---	--

Temat: W greckim teatrze i na stadionie

• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: igrzyska, olimpiada • przedstawia rolę sportu w starożytnej Grecji • z pomocą nauczyciela opisuje, jak narodził się teatr grecki	• poprawnie posługuje się pojęciami: tragedia, komedia, epos • wyjaśnia, kim był Homer	• dostrzega i wyjaśnia różnice między tragedią a komedią • przedstawia treść Iliady i Odysei • przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich	• dostrzega podobieństwa i różnice pomiędzy współczesnym i antycznym teatrem • dostrzega podobieństwa i różnice pomiędzy współczesnymi i antycznymi igrzyskami • wyjaśnia genezę i znaczenie frazeologizmu: koń trojański	• opisuje archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi • ocenia rolę sportu w życiu Greków i jego znaczenie społeczne oraz religijne
--	---	--	---	---

Temat: Lekcja powtórzeniowa.

Temat Sprawdzian wiadomości.

Rozdział V: Dzieje starożytnego Rzymu

Temat: Jak powstało Cesarstwo Rzymskie?

• wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński, Rzym	• poprawnie posługuje się pojęciami: republika, obywatele,	• wskazuje charakterystyczne cechy ustroju Rzymu w	• wymienia korzyści oraz zagrożenia	• wyjaśnia różnice w rozumieniu pojęcia republika
---	--	--	---	---

• z pomocą nauczyciela wyjaśnia, dlaczego symbolem Rzymu została wilczyca • przedstawia uzbrojenie rzymskiego legionisty	- cesarstwo, prowincje, legiony, barbarzyńcy • przedstawia legendarne początki Rzymu • porządkuje chronologicznie formy ustrojowe Rzymu • zaznacza na osi czasu daty: 753 r. p.n.e. i 476 r. n.e.	- czasach królestwa, republiki, cesarstwa • opisuje ekspansję terytorialną Rzymu i jej przyczyny • charakteryzuje życie i obowiązki rzymskiego legionisty • opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego	- funkcjonowania państwa o rozległym terytorium • wyjaśnia, co doprowadziło do załamania potęgi Rzymu • wyjaśnia, jak była zorganizowana rzymska armia i dlaczego była skuteczna • przedstawia na mapie najdalszy zasięg imperium	- w antyku i współcześnie • przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski • analizuje przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego
---	--	--	--	---

Temat: W starożytnym Rzymie

• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: amfiteatr, Koloseum, Forum Romanum, triumf • z pomocą nauczyciela przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu	• poprawnie posługuje się pojęciami: patrycjusze, plebejusze, niewolnicy • wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały • charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego • charakteryzuje rozrywki starożytnych Rzymian	• wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem • opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum • wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw	• porównuje położenie patrycjuszy, plebejuszy i niewolników • podejmuje próby oceny położenia przedstawicieli różnych grup społecznych • opisuje Rzym jako centrum polityczne, społeczne i kulturalne imperium • wyjaśnia, jak wierzenia Greków wpłynęły na wierzenia Rzymian	• porównuje starożytny Rzym ze współczesnymi wielkimi miastami • porównuje rozrywki starożytnych Rzymian ze współczesnymi i poddaje je ocenie moralnej
--	---	--	--	---

Temat: Dziedzictwo Cesarstwa Rzymskiego

• z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: łacina, Prawo XII tablic, prawo rzymskie, akwedukt • z pomocą nauczyciela wymienia najważniejsze	• poprawnie posługuje się pojęciami: romanizacja, języki romańskie • wyjaśnia sens powiedzenia: Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu	• wyjaśnia, na czym polegała romanizacja • podaje przykłady wybitnych dzieł sztuki i architektury rzymskiej	• wyjaśnia znaczenie łaciny dla rozwoju języków europejskich • podejmuje próby oceny procesu romanizacji z punktu widzenia	• opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie • ocenia, które z dokonań Rzymian
---	--	--	---	--

dokonania starożytnych Rzymian	wymienia przykłady materialnych śladów imperium	- przedstawia rolę prawa i okoliczności jego spisania w Rzymie - wyjaśnia, dlaczego Rzymianie przykładali dużą wagę do budowy sieci dróg	imperium oraz mieszkańców prowincji wyjaśnia, dlaczego ślady oddziaływania Rzymu odnajdujemy poza jego granicami	było najwybitniejsze, i uzasadnia swoją odpowiedź wyciąga wnioski dotyczące trwałości dziedzictwa rzymskiego
Temat: Początki chrześcijaństwa				
- z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: Dekalog, judaizm, Mesjasz, monoteizm, chrześcijaństwo, apostołowie - dostrzega zasadnicze różnice między chrześcijaństwem a wierzeniami starożytnych Rzymian	- podaje przynajmniej jedną przyczynę prześladowań chrześcijan - charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa - sytnuje początki chrześcijaństwa we właściwym wieku	- poprawnie posługuje się pojęciem: wolność religijna - wyjaśnia, dlaczego chrześcijaństwo było atrakcyjne dla członków różnych grup społecznych - wyjaśnia, jaką zmianę wprowadził Edykt mediolański	- opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie - analizuje przyczyny i skutki prześladowań chrześcijan - porównuje religię rzymską i chrześcijaństwo - analizując mapę, opisuje proces rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w imperium rzymskim	potrafi uzasadnić atrakcyjność chrześcijaństwa dla różnych grup społecznych w Rzymie (np. niewolników, ludzi ubogich)
Temat: Lekcja powtórzeniowa.				
Temat Sprawdzian wiadomości.				